

Wandeling door de kronkelwaard van Cortenoever (pagina's 155-161)

Langs de IJssel liggen een paar schitterende kronkelwaarden. De waard van Cortenoever is het mooist met rogge-akkers op de kronkelruggen, rivierduintjes met een grote rijkdom aan bloemen en vlinders, rogge-akkers met Groot spiegelklokje en Akkerogentroost, schitterende meidoornheggen en zelfs een stukje hardhout-oobos. De wandeling is kort en duurt niet langer dan twee uur. Een aantrekkelijke optie is om de wandeling te combineren met een fietstocht, bijvoorbeeld vanaf het station in Brummen.

Hoe te bereiken:

auto: vanaf Arnhem, bij knooppunt Velperbroek de A348 richting Dieren; vervolgens naar Brummen; op de eerste rotonde bij Brummen linksaf, richting centrum; even voorbij Marktplaats rechtsaf Troelstralaan in en meteen weer rechtsaf de Cortenoeverseweg nemen; deze (onder snelweg door) volgen; een flink stuk doorrijden en de Piepenbeltweg rechts nemen; dan rijd je met een grote bocht terug en neem je de eerste weg links (Weg naar het Ganzenei, doodlopend); auto parkeren bij de boerderij rechts.

openbaar vervoer en fiets: met de trein vanaf Arnhem of Zwolle (met een overstap in Zutphen) naar Brummen (zie www.92920v.nl); je kunt een fiets huren en van te voren reserveren bij M. ten Broek (Voorsterweg 20, op ongeveer 10 minuten lopen vanaf station; 0575-561458) of neem je fiets mee in de trein; volg de op het kaartje aangegeven route: onder de snelweg door en dan meteen rechtsaf de Bronkhorsterweg; vervolgens het fietspad over de Brummense Bandijk nemen; bij de Weg naar het Ganzenei rechtsaf.

Beschrijving wandeling:

Loop vanaf de boerderij terug langs het verharde weggetje. We bekijken eerst de berm en nemen bij de roggeakker het smalle paadje rechts tussen akker en prikkeldraad. Loop niet door het graan!

- (1) In de berm zien we al mooie voorbeelden van plantensoorten die je veel in rivierduingraslanden aantreft: Akkerhoornbloem, Veldsalie, Geel walstro, Cypreswolfsmelk, Kleine ratelaar, Ruige

weegbree en Knolboterbloem (let op het verschil met de Scherpe boterbloem die hier ook groeit, maar geen teruggeslagen kelkbladen heeft).

- (2) Vroeger lagen de graanakkers in deze uiterwaarden altijd op de kronkelruggen. Deze plekken waren kalkrijk en werden minder vaak overstroomd. In de rogge-akker die Staatsbosbeheer in stand houdt, vind je een aantal bijzondere akkeronkruiden. Opvallend zijn: Korenbloem, Bleke klaproos, Bolderik, Akkerogentroost, Rood guichelheil, Akkerwinde, Gewone kamille, Avondkoekoeksbloem en het prachtige Groot spiegelklokje. Wat minder in het oog vallende onkruidsoorten zijn: Akkerviooltje, Ringelwikke, Zandmuur, Klimopereprijs, Veldereprijs, Akkervergeet-mij-nietje, Kleine akkerleeuwenklauw en Windhalm.

Achter het akkertje ligt een stukje van de kronkelrug dat in het verleden is verstoven en waar zich een duintje heeft gevormd. Blijf hier achter het hek.

- (3) De begroeiing op het rivierduintje wordt als hooiland beheerd en is zeer rijk aan bloemen. Dit hooilandje is een prachtig voorbeeld van een rivierduingrasland. Opvallend is de Kleine ruit met kleine hangende, groene bloempjes. Geel bloeiende soorten zijn Geel walstro, Knolboterbloem, Sikkellklaver, Gewone rolklaver. Verder valt op het diepblauw van de Veldsalie en het helderblauw van de Brede ereprijs en de bleke Walstrobremraap die op Geel walstro parasiteert. De groengeel bloeiende Cypreswolfsmelk langs de rand produceert in april en mei een zware honinglucht.

Stap het prikkeldraad over, het weiland in en loop langs de noordkant (linkerkant) van het weiland naar de gele paaltjes om hier de gele route op te pikken.

- (4) De begroeiing in de strook tussen het weiland en de noordelijke akker is wat ruiger. Langs de akkerrand bloeit in juli de helderrode Aardaker. Verder zien we hier allerlei nuances blauw: het lichtlila Rapunzelklokje, het helderblauwe Akkerklokje, en de Veldsalie en Brede ereprijs die we ook op het rivierduin zagen.
- (5) Het beweide deel is rijk aan bloemen hoewel veel planten al in een vroeg stadium worden af-

gevreten. Er zijn planten die aan de begrazing ontsnappen door hun bladeren plat tegen de grond te leggen zoals de lichtviolet bloeiende Ruige weegbree, of zich met stekels tegen de grazers beschermen zoals Kruisdistel, Knikken-de distel en Kattendoorn. Weer andere soorten beschermen zichzelf, doordat ze giftig zijn voor grazers zoals Jacobskruiskruid, Cypreswolfsmelk en Knolribzaad.

We volgen de gele paaltjes en blijven langs de heggen lopen.

- (6) De heggen worden gevormd door Eenstijlige meidoorn, Sleedoorn, Gelderse roos, Gewone vlier, Rode kornoelje en Hondсроos. Op een enkele plek zie je ook een Kardinaalsmuts staan. Hop, Heggenrank en Bosrank slingeren zich als lianen door de hoge struiken.

Let in het voorjaar ook op de vogels. Je ziet en hoort hier veel karakteristieke struweelvogels: Grasmus, Tuinfluiter, Braamsluiper, Kneu, Spotvogel en Fitis. Waar de heggen wat hoger zijn, hoor je ook Zwartkop en Tjiftjaf. Vlinders die hier rondvliegen zijn: Bont zandoogje en Koevinkje.

Je ziet nu recht voor je heel mooi de langgerekte laagte tussen twee kronkelruggen. Sla links af met de heg aan je linkerhand en blijf de gele paaltjes volgen. Je gaat even door een laagte en gaat dan opnieuw een kronkelrug op. Sla dan rechts af, zoals de gele paaltjes aangeven.

- (7) Hier boven op de kronkelrug lag een aantal jaren geleden nog een akker die aan de agrarische productie is onttrokken. Er wordt niet meer bemest en het grasland wordt tegenwoordig met runderen beweid. Dit beheer heeft inmiddels tot een bloemrijk rivierduingrasland geleid met veel Kleine ruit, Kleine ratelaar, Geel walstro, Sikkelsklaver, Brede ereprijs, Grote tijm, Akkerhoornbloem, Aardaker en Walstrobremraap. In maart en april bloeit hier de zeldzame Weidegeelster, die je ook op andere plekken langs de route wel kunt vinden.

Er verschijnen nu bovenop de kronkelrug kleine bosjes met meidoorns, en langs de rand vestigen zich ook sleedoorns. De grote vraag is of zich hier een afwisselend mozaïek zal ontwikkelen

met grasland, struweel en bos of een eenvormig meidoornstruweel. Opvallend is dat in het westelijke, lagere deel van de rug waar de vegetatie veel productiever is, deze vestiging van struweel niet plaatsvindt. Blijkbaar kan de ontwikkeling van een struweelmozaïek alleen plaatsvinden, wanneer de bodem niet te voedselrijk is, omdat anders de kiemplanten van meidoorn en sleedoorn te sterk worden beschaduwd.

Aan het eind van de rug (voordat je naar rechts afslaat) heb je naar het noorden een mooi uitzicht over de uiterwaard met kronkelruggen. Aan de linkerkant ligt de bandijk. Recht voor je ligt Zutphen met het torentje van de Walburgkerk. Rechtsaf en gele paaltjes volgen.

- (8) Het hooiland waar we nu doorheen komen is wat voedselrijker en vochtiger. Langs het paadje groeit veel Karwij, Gele morgenster, Knoopkruid, Margriet, Veldlathyrus en Kraailook.

We passeren een heel klein stroompje. In de smalle laagte groeien Zilverschoon, Zeegroene muur, Watermunt, Watertorkruid, Pijptorkruid en Kattenstaart.

In het voorjaar hoor je hier vaak Wulpen. Op avonden in mei en juni kun je hier ook de Kwartelkoning horen. Let op rondzwevende torenvalken.

Na de laagte meteen rechtsaf. Soms zijn hier de gele paaltjes weggehaald voor het maaien. Loop door tot bij het plasje aan je rechterhand.

- (9) De poel die we nu passeren is wellicht gegraven als drinkplaats voor het vee. Deze laagte wordt gevoed door lokaal kwelwater uit de kronkelrug. De bijzondere Lidsteng die hier in het water groeit (niet elk jaar zichtbaar) is afhankelijk van deze kwel. Langs de kant groeien Zwanenbloem, Grote waterweegbree, Akkermunt, Zompvergeet-mij-nietje, Akkerkers en Klein vlooienkruid.

Volg verder de gele palen en loop linksaf langs de houtwal naar de smalle asfaltweg; daar rechtsaf en terug naar het begin van de route.

- (10) Aan de rechterkant weer een mooie roggeakker met allerlei mooie akkeronkruiden: Bolderik, Blauwe ridderspoor, Bleke klaproos, Korenbloem, Kromhals, Hoenderbeet en Witte krodde.

Opmerkingen en aanvullingen:

frank.berendse@kpnmail.nl

